

vegna limalondini. Og var hetta høvuðsorsøkin til, at Føroyar ikki gjordist limur saman við Danmark í 1973.

1993

Frammanfyri er greitt frá, at EF hevur sett sær fyrri, at felagsmarknaðurin — ella innari marknaðurin — skal verða fullfúrdur í 1993. Spurningurin er so, hvørja ávirkan hetta kann fáa á føroyska samhandlin við EF og harvið eisini Danmark.

Sum nevnt er tollsamveldi í EF. Hetta hevur m.a. við sær, at tá triðjalandsvörur eru lógliga innfluttar í eitt limaland, so skulu tær viðgerðast á sama hátt sum vörur við uppruna í einum limalandi. Er veran fyrst komin inn í eitt limaland, so fer hon at hava fritt um at fara í innara marknaðin og møguleiki verður ikki fyrri at leggja henni forðingar, hvørki búskaparligar ella tekniskar.

Fer hetta hinvegin at hava «óhepnar» búskaparligar fylgjur við sær fyrri eitt ella fleiri limalond, kunnu tær sambært eina undantaksreglu í EF-sáttmálanum (art. 115) fáa loyvi til at seta t.d. kvantitativar avmarkingar av innflutningi av avvarðandi vörum í verk — eisini mótvægis einum limalandi.

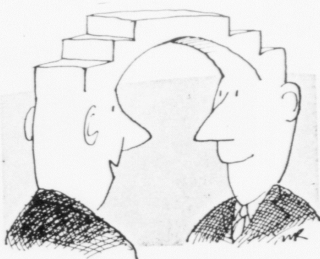
Omanfyri nevndu reglur verða ikki til fulnar fylgdar í dag, men tá innari marknaðurin er veruleiki, verður helst umráðandi at fylgja teimum rættuliga neyvt. Við hesum í huga er kanska ívasamt, um føroyskar innflutningsvörur tá fara at fáa aðrar sømdir í EF-landinum Danmark enn í øðrum EF-landum.

EF sum millumtjóða felagsskapur

Tað samarbeiði, sum ásett er í EF-sáttmálanum millum limalondini, verður til tíðir rópt fyrri «supranationalt». Hetta hugtakið var ikki frammanundan kent í fólkarrættinum. Við hesum navni hava menn viljað vist á, at EF vikir frá vanligum millumtjóða samarbeiði, eina helst tá tað hevur við sær týðandi skerjingar í sjálvsavgerðarrættinum (suverenitetinum) hjá tí einstaka limalandinum.

Serstøða EF's í mun til aðrar altjóða felagsskapir er, at EF kann samtykkja reglur, sum eru beinleiðis bindandi fyrri tað einstaka menniskja í limalondunum (tað supranationala). Í øðrum altjóða felagsskapum verða eisini samtyktir gjørdar, men tær eru einans bindandi fyrri tey einstøku limalondini. Fyrri at hesar reglur skulu verða beinleiðis bindandi fyrri hin einstaka borgaran í landinum, skal tingið í hesum landi harafturat samtykkja eina lóg, sum setir hesar reglur í gildi mótvægis borgarunum. Tær bindandi EF-reglurnar eru ásettar innan mong samfelagsøki. Fyrri Føroyar hevur tað týðning, at fiskivinnumál at kalla burturav eru stýrd av EF-reglum.

Í EF eru fyra stovnar at taka sær av málunum: 1) Ráðið, sum er sett saman av stjórnarharrum í limalondunum, 2)

Nevndin (kommisióin), 3) Europaparlamentið og 4) EF-dómstólin. Meðan limirnir í Ráðnum umboða limalondini eru hinir triggir stovnarnir í meginregluni óheftir av limalondunum. Nevntast kann, at tað er Nevndin, sum umboðar EF í samráðingunum um nýggja handilsskipan við Føroyar.

EPS og EMS

Limalondini í EF hava eisini eitt uttanríkispolitiskt samarbeiði (EPS). Hetta samarbeiði er tó ikki ásett í Rom-sáttmálanum, men í einum øðrum meira vanligum millumtjóðasáttmála, sum fekk gildi í 1987. Aðrenn ta tíð, bygdi samarbeiðið á viðtøkum, sum samtyktar vórðu á toppfundum í Luxemburg í 1970 og í Keypmannahavn í 1973.

EPS byggir í høvuðsheitum á sínámillum kunning og ráðsøking um allar uttanríkispolitiskar spurningar, sum hava almennan áhuga fyrri at tryggja, at møguleikin fyrri felags ávirkan gerst so munadyggur sum tilber við samskipan av meiningum og handlingum. EPS fevnir ikki beinleiðis um verjupolitisk viðurskipti.

Føroyar er sum nevnt fevnt av danska uttanríkispolitikkinum og tiskil eisini av EPS.

Gjaldoyrasamarbeiðið í EF er heldur ikki fevnt av Rom-sáttmálanum, men fer fram í EMS (European Monetary Systems). Hetta samarbeiði byrjaði í 1979 og er grundarlagið ein evropeiskur monetarur grunnur og ein felags evropeisk gjaldoyraend ECU (European Currency unit).

Moneteri grunnurin hevur til endamáls at stýra og samskipa gjaldoyra- og kredittpolitikkin. Tá hetta krevur samskipan av búskaparpolitikkinum í limalondunum sæst, at áhugamálini hjá EF og EMS eru samanfallandi.

Føroyar er sum nevnt partur av danska gjaldoyraøkunum og sostatt eisini fevndar av EMS.

Núgaldandi handilsskipan við EF

Eftir núverandi skipan sleppa idnaðarvörur, sum Føroyar flytur út í EF undan tolli, meðan útvaldar fiskavörur fáa 80% tollavsláttur. Avslátturin er tó ikki galdandi fyrri t.d. hesar fiskadráttir: annar saltfiskur enn torskur, royktur fiskur, frystur farsblöskkur og fesk (ikkí fryst) fiskaflak.

EF fær afturimóti 40% avsláttur í innflutningsgjaldi av ávisum frukt- og grønmetisvörum.

Omanfyri nevnda skipan er ikki galdandi fyrri útflutnings til Danmarkar. Har varð tollfrælsið varðveitt. Ásett varð tó, at hesar vörur hava ikki fritt umfar í EF. Sum nevnt frammanfyri, kann spurningur setast við, um skipanin kann varðveitast, nú innari marknaðurin verður útbýgdur.

Eyðfinnur Jacobsen
samskiptisstjóri

Framhald av síðu 17

Ferðafólkini sigja, at tú kanst ganga við kenning ella full(ur), meðan tey als ongan møguleika hava at keypa ella drekka lógir í Føroyum á sama hátt, sum aðra staðir. Tey spyrja tí, hvar logikkurin er?

Ein liberalisering á hesum øki vildi eftir okkara tykki bert verið ein tillaging til eina skipan, sum øll hava vant seg við — eisini føroyingar, ið fara uttanlands og kanska meira enn onnur brúka at fara út at eta og tá á vanligan hátt keypa øl og vin afturvið matinum.

Sum dømi um, at okkara rúsdrekkaskipan virkar tilvildarlig uppá ferðafólk kann visast á, at um eitt ferðafólk keypir rúsdrekka við sær og býr á campingplássi her á landi, eru ongar avmarkingar fyrri, hvussu nógv hann/hon kann drekka afturvið matinum á campingplássi. Fer hann/hon á gistingarhús at bugva og eta, ber als ikki til at drekka afturvið matinum.

Ivasamt er, um ein fri útskeinking vildi havt vøkstur í nýtsluni við sær, um ein hóskaði skipan varð gjørd t.d. við krøvum til útskeinking bert í samband við máltíðir, aldursmark og at bert stóð, ið halda ávisan «standard», kunnu fáa loyvi til útskeinking.

Tey stóð, ið ikki hildu reglurnar, áttu at mist loyvið aftur. Fyrri fastbúgvandi føroyingar vildi ein slik broyting í mongum føri hækkað livsvirðið og kanska gjørt, at heldur færri enn higartil leitaðu sær uttanlands til m.a. slik upplivilsir. Og ivi er neyvan um, at ferðavinnan við hesum vildi upplivast eina framgongd, ið bæði ávirkaði inntøkuna og hugin til at starvast innan vinnuna — umframt ikastíð til samfelagshúshaldid.

Vit eru sannfórdir um, at tað, vit kunnu kalla «drykkjusiðir føroyinga», sum í ávisan mun longu eru broyttir, við hesum so við og við vildu ført við sær, at nýtslan bleiv meira jøvn og ikki hevði so nógvur óhepnar fylgjur við sær.

Samanumtikið meta vit,

at nógvir fyrimunir eru við at loyva útskeinking undir serligari loyvisskipan, bæði fyrri tey fastbúgvandi, ferðavinnuna og samfelagsbúskapin, og kunnu tessvegna mæla til, at stig verða tikin til broytingar sum tær, vit frammanfyri hava sett upp.

Eg gerist haldari av Tíðindablaðnum Sosialinum og fái blaðið 5 ferðir um vikuna.

Ja! Haldaragjaldið fyrri ársfjórðingin er kr. 170,-. Haldarar uttanlands gjalda kr. 205,-/ársfj. Galdið verður ongantíð fyrri fleiri bløð enn tey, ið eru eftir at koma í einum ársfjórðingi.

Navn: _____

Bústaður: _____

Kannað posthúsinum _____

Box 76
110 Torshavn